



## „NEHÉZ ÜGY A VALLÁSI TOLERANCIA”

A Kaláka sokunk kedvence, annak bizonyítéka, hogy a költészetet nem megzenésíteni kell, hanem – látszólag pofonegyszerűen – újraegyesíteni a zenével. Talán ezért is tudom plasztikusan elképzelni a jelenetet, ahogy a hetvenes években fiatal zenészek és költők családi körben zenélgetnek, miközben ott téblábol körülöttük egy táncoslábú lányka, a Gryllus család legfiatalabb tagja. **Gryllus Dorka** az utóbbi évtizedekben már színésznőként vonta magára a hazai és nemzetközi publikum figyelmét, sőt ma már van, aki kizárólagosan az ő figyelmére tart igényt, hiszen anyuka is. Kibuggyanó kacagásában és hirtelen komolyra váltó, vizsgálódó tekintetében mégis könnyű elképzelni azt a táncoló kislányt.



Szöveg - Szám Kati / KÉPMÁS / Kép - Emmer László

◆ – Emlékszel, milyen volt gyerekként ebben a kalákában?

– Van is egy felvétel, egyéves lehettem, amin Weöres Sándor azt mondja, „Dorkát majd bevesszük a zenekarba táncosnőnek”. Később, amikor egyre jobban ment a zenekarnak, már nem otthon próbáltak, de persze hallgattuk néha a kocsiban, voltunk a koncerteken. Szokták kérdezni, hogy otthon énekeltünk-e, de erre az a válaszom, hogy egy orvos sem operál reggeli közben. Nyilván része volt a családi gyökereknek abban, hogy először énekelttem, de anyukám mesélte, hogy nyolcéves koromban egy nyaraláson nem lehetett engem elrácigálni a parton zajló forgatás közeléből, vagyis a színészetnek voltak előjelei. Kalákában azért most is részünk van, mert a kisfiam nagy gitáros, és nagyapa meg az összes nagybácsi kénytelen időnként újabb zenekarba szerveződni a kedvéért.

– Tíz éve Berlinben kezdted dolgozni. Visszaköltöztetek?

– Most Soma, a kisfiam óvodába ment, itthon választottunk neki egy német nyelvű óvodát.

– Munkád is van?

– Talán most, hogy többet látnak, jobban eszükbe jutok a hazai rendezőknek is. Vannak továbbra is németországi munkáim is, bízom benne, hogy megmarad az a vonal is, ma már amúgy is nagyon sok esemény a neten zajlik.

– Nehéz volt Németországban elkezdni egy új karriert?

– 30 évesen mentem ki, ezzel azt is tudomásul vettem, hogy ott nincs meg az a generáció, amelyik húszévesen is ismert, akiknek én bizonyos összefüggésben önmagukat is jelentem. Ráadásul a legtöbb színésznő ma már 15 évesen kezdi a karrierjét valamilyen sorozatban. Azt is a nulláról kellett megtanulnom, hogy valahogy menedzseljem magam, hogy mi az a promóció, hogy egy termék vagyok, amit el kell adni. Mi egy egészen más rendszerben szocializálódtunk és lettünk színészek. Volt egy stabil munkahelyed, de nem lehetett nagyon jönni-menni. Aztán a rendszerváltás ezt összezilálta, de mi meg azt tanultuk a főiskolán, hogy mi művészek vagyunk, és ha valaki akar valamit, majd odajön és elmondja, hogy erre vagy arra a szerepre te jutottál eszébe. Amikor kimentem Németországba, először nem is értettem az egészet. Hogy ez az egész egy nagy piac, és a filmfesztiválokon, filmes rendezvényeken nem csupán beszélgetni kell, hanem információkat kell szolgáltatni magadról. Egy nagy fesztiválról írva egy kritikus úgy fogalmazott, hogy a színészek és rendezők miközben látszólag fesztelenül társalognak, mint a tyúkok a baromfiudvarban forgatják a fejüket, hogy közben szem elől ne vesszítsék, kihez kell még feltétlenül odamenni. Ezt a technikát az örületig lehet fejleszteni. Nálunk Magyarországon például elképzelhetetlen, hogy valaki több száz kilométert utazik, hogy egyszer átmenjen egy vörös szőnyegen.

Egyszer egy magyar színésznővel együtt voltunk egy fesztiválon, és egy nagy filmkritikus megkérdezte tőle, hogy téged milyen filmekben lehetett látni. Erre azt válaszolta, „*Nem tudom, te milyen filmeket nézel.*” Ezzel el is szalasztotta a lehetőséget, a fél percet, amit rá szántak. Ilyenkor nem lehet magyar módra viccesen társalogni, visszakérdezni. Persze az is elmebaj, hogy valaki csak az önreklámozással töltse el az életét, én erre nem vagyok képes, mert nem erre neveltek. Azóta eltelt tíz év, ma már több menedzserem is van, akik segítenek eligazodni ebben a világban.

– **Más karakterek találhatnak meg német nyelven mint magyarul?**

– Valahogy jobban megtalálják a humoros szerepek, talán az akcentusom miatt is, de talán több is ott a vicces film. Legutóbb egy igazán drámai figurát játszottam, egy iráni kapcsolatokkal rendelkező titokzatos özvegyasszonyt, akiről csak a végén derül ki, hogy jó-e vagy gonosz. Ott nagyon sok a krimi, ezért sok krimiben is szerepelek.

– **Legutóbbi két itthoni filmed is, a *Vikend* és a *Félvilág*, thrillerként van megjelölve. A második forgatókönyvíróját egy külföldi fesztiválon Shakespeare-hez hasonlították. Ami a drámaiságot, az erős jellemekből építkező cselekményt, a baljós, borongós, mégis színnel telített fényképezést tekintve nem is túlzás.**

– Köbli Norbi hazánk egyik, ha nem a legjobb forgatókönyvírója, ez a történet egy monarchiabeli kéjű meggyilkolásáról szól. Az én karakterem is – Rózi, a komorna – nagyon jól megírt, izgalmas figura, könnyű volt magamra ölteni. Bigottan vallásos, negyvenen túli nő, aki belemenekül a vallásosságba, a vesztett csatákból. De hitéről könnyű lerántani a leplet, hiszen ő sem felel meg a saját kritériumainak. Fokozatosan hullik le az álarca, lassan derülnek ki róla a dolgok és általa Mágnás Elzáról. Elza, a kurtizán az ő tükör-embere, összekötötte őket az élet, nem tudnak egymás nélkül létezni, mert nem tudják egymás nélkül, kik is ők valójában. A közösen megélt élet nem pótolható – erről beszéltünk az előbb is színésznő és közönség kapcsán.

– **A korhatáros jelenetek ellenére nem az erotika a film legfontosabb jellemzője, pedig a trailer ezt sugallja. Sokaknak ez talán elveszi a kedvét...**

– Én sem tartottam szerencsésnek, de nyilván igyekeztek az erotikus vonallal felkelteni a nézők figyelmét, mert ez tévéfilmként került a nézők elé, így csak egy esélye volt hogy megnézzék.

– **Miért lesz Rózsiból bigott keresztény? Mert nem érti vagy erkölcsileg nem tud megfelelni a vallásnak?**

– Egyrészt eszembe jut az ismert történet, amikor vakok megtapogatják, milyen az elefánt, az egyik azt mondja, egy hosszú cső – amelyik az ormányát fogja, a másik azt, hogy egy oszlop – amelyik a lábát. Mindenki azt érti meg az

Istenből is, amire lehetősége van. Másrészt az egyik legnehezebb a vallásban az, hogy elfogadjam, ha valami nem úgy történik, ahogy én hiszem, hogy nekem jó vagy ha valami fáj. Ezért történt az is, hogy nagyon sok zsidó azt mondta Auschwitz után, hogy nincs Isten, mert ezt nem tehettem, nem engedhettem. Rózi több meccset is elvesztett Elzával szemben, és nem tudja elfogadni a saját veszteségeit, nem tud megbocsátani. És ne felejtsek el, hogy társadalmilag is be van szorulva egy tragikus helyzetbe, hiszen éhen halna, ha nem lakhatna a jómódú kéjű házában. És persze azért is folytatja a kis játszmáit, mert még mindig szeretné megélni, hogy ő mozgatja az eseményeket, sőt azt dédelgeti magában, hogy valójában ő is élhetné Elza életét.

– **Az életek összegabalyodnak. Néha nehéz az embernek egy hétköznapi kapcsolatban is elkülöníteni, hogy melyik az ő élete és melyik a másiké?**

– Arra gondolsz, hogy beleélünk a másik életébe? Igen, minden emberi kapcsolatban van túl közel és túl távol. Szülő-gyerek kapcsolatban, párkapcsolatban, barátságban. A színésznek ugyanakkor feladata is ez a beleélés.

– **Játszottál anyaszerepet, mielőtt megszületett a kisfiad?**

– Többet is. Egy német filmben például egy zsidó nőt, akinek a háborúban azt mondta a fia, hogy meg tud szökni Amerikába, és úgy búcsúzik, hogy „*amint odaérek jöttök ti is utánam*”. De persze mindenki sejti, hogy nem így lesz. A szeretetnek és a fájdalomnak azt a mélységét, amit egy anya ilyenkor érezhet, csak akkor értettem meg, amikor gyerekm született. Emlékszem, a rendező mondta, hogy „*Nem, Dorka, még több, még több kell!*” Akkor nem értettem, hogy lehetne ennél több. Ma már tudom. A színész privát élete mindig egy újabb bugyrot nyit ki a mesterségében is.

– **Nagyon ki is merít?**

– Én akkor nem érzem jól magam, ha nem játszhatok. Van, aki sportol, van, aki fest, nekem ez a szellemi folyamat kell ahhoz, hogy működjek.

– **És az éneklés?**

– Az is jó.

– **A színészetben a szerep megértése, kidolgozása, a közös munka vagy mindennek a megmutatása a legfontosabb?**

– Egy filmnél a rákészülés, a színháznál a próbafolyamat. Most például Szász Jánossal egy filmre készülünk, a *Sóhajók hídjára*. Nagyon izgalmas, ahogy megbeszéljük a forgatókönyvet vagy ahogy csak otthon ülök a szöveggel és ismerkedem vele.

– **Mennyire foglalkoztat a külső megjelenés?**

– Munkaeszköz, de lassan abba a korba kerülök, amikor el kell döntenie az embernek, mennyire akar ráugrani az örök fiatalság projektje. A mai kor, a szépségipar és a technika nagyon efelé tol.

A LEGNEHEZEBB  
A VALLÁSBAN AZ,  
HOGY ELFOGADJAM,  
HA VALAMI NEM  
ÚGY TÖRTÉNIK,  
AHOGY ÉN HISZEM,  
HOGY NEKEM JÓ.



Ma már annyi mindent lehet megcsináltatni és van, ami tényleg működik, van, ami meg nagyon ciki. Ebben is meg kell találni a neked megfelelő mértéket.

– *Az előbb régi közös fotózásokról beszélgettetek, és legyintettél, hogy mintha nem is veled történt volna. Távolinak érzed a 10-20 évvel ezelőtti éned?*

– Nagyon rossz a memóriám. De ez nemcsak rossz tulajdonság, a sérelmeket is elfelejtem, ezért könnyen meg tudok bocsátani.

– *A Kaláka annak idején azért volt fantasztikus, mert úgy volt modern, hogy hagyományokból épült. Te miben vagy modern, miben ragaszkodsz a gyökereidhez?*

– Egy generációváltás mindig érződik, az unokatesóm például az elektronikus zenében lépett tovább, a tesóm kortárs zeneszerző, de nyilván mindketten a családi zenei hagyományokból táplálkoznak. Nekem anyukám rendezőként nagyon sok mindent megtanított a színházi gondolkodásról, a dramaturgiáról, de sok mindent másképp látok, mint ők.

– *A világlátásotok is más?*

– Bizonyos dolgokban szükségszerűen. Például a nagymamám, aki 92 éves, nem érti, miért nem lehet azt mondani, hogy néger. Ezzel együtt nyilván magát az ehhez kapcsolódó társadalmi konfliktust sem érti. Biztos lesz olyan, amit én sem fogok majd érteni, lesz olyan konfliktushelyzet, amire majd nekem nem lesz szemem.

– *Mi jelenti számodra a stabilitást?*

– Ahogy az ember öregszik, egyre több dolog. Például első éjszaka már nehezen alszom el egy idegen helyen. Elkezd az ember helyekhez kötődni, visszafordulni a gyökerekhez, a családhoz, Budapesthez. Biztos a gyerek is sokat változtatott ebben rajtam. Az elején az is lehetetlenségnek tűnt, hogy két színész, aki állandóan utazik, családot alapítson.

– *Végül mégis egy család lettetek, Simon Kornéllal. Amikor Somát vártátok, a kíváncsi újságírók nem tudták kiszedni belőled, mikor mész vissza dolgozni, azt mondtad, a gyerektől függ.*

– Ma is azt gondolom, hogy nem lehet előre eltervezni. Az ügynököm azt mondta, ő, te biztosan két hónap múlva már játszol. Nem így volt.

– *Fontos a gyerekeknek a kiszámítható napirend?*

– Szerintem ez kicsit túl van dimenzionálva, a gyerekeknek a legfontosabb az, hogy a szüleivel legyen. Soma mindig egyértelműen jelez, ha elég, ha indulni kell haza és szerencsére kiköveteli, ami neki fontos. Azonnal jelez, ha feszültséget érez bennem, velem csak nyugodtan lehet beszélni, most már rám is szól: „Mama, nem szabad ilyen dühösen beszélni velem.”

## A SZÍNÉSZ PRIVÁT ÉLETE MINDIG EGY ÚJABB BUGYROT NYIT KI A MESTERSÉGÉBEN IS.

– *Énekelsz neki?*

– Nem szereti. Pedig tegnap este is megpróbáltam, mert épp megbetegedtem.

– *És ma reggel döntened kellett, hogy otthon maradsz vagy jössz a fotózásra...*

– Elkapta egy hányós vírus, fél tízkor ott álltam, tudva, hogy itt vár rám 10 ember. Azt gondoltam, várok még negyed órát, az eldönti, hogy jobban lesz-e. Végül ott merem hagyni a pótnagyira, mert úgy tűnt, túl van a nehezén. Hála a Jóistennek megengedhetjük magunknak, hogy ilyenkor a babysittert hívjuk, mert a nagyszülők nem nagyon tudnak beugrani, elég aktívak. De azóta már egyszer hazaszóltam, és most is hívtam, hogy jól van-e. Sokszor viszont betegség sem kell ahhoz, hogy érezzem, hiányzom neki, vagy épp ő hiányzik már nagyon nekem. Amikor még szoptattam, akkor is mindig tudtam, hogy mikor kell most fél óra csak kettőnknek és mikor muszáj valahogy kibírni. És ő is érzi, hogy mekkora a játéktér, mikor lehet kikunyerálni, hogy ne menjek sehova. Szerencsére Kornéllal is nagyon jól megvannak, tudom, hogy nélkülem is működnek egy darabig a dolgok. Mi egy nagy házban lakunk, több lakásban, ahol nagy a mozgás. Zajos nagy család vagyunk, mindenki odavan a másikért és ennek hangot is adunk. Azért is költöztünk oda, mert a nagymamám 92 éves, és ki tudja, meddig láthatjuk még egymást. Ő már elkezdte a búcsúzkodást, és meg akarom élni még minél tovább, hogy itt van.

– *Somának nehéz lesz elmondani, ha elmegy?*

– Ő még nem érti pontosan, hogy is van ez. Tegnap például azt is kérdezte, mi az a megszületés. Akkor is ott volt, amikor két éve a nagypapám meghalt és olyan természetes volt. Egyéves lehetett, ott állt és fogta a lábát. A mentősök rám szóltak, hogy Vigye már ki a gyereket! Miért vigyem ki? Nagyon szép volt nagypapa halála, ő tudta, hová megy és ajándék volt, hogy Somával még találkozni tudott.

– *El tudod képzelni, hogy egyszer olyat kérdez, amire nem válaszolsz vagy nem a teljes igazságot mondod el?*

– Olyat el tudok képzelni, hogy nem tudok válaszolni, például, nemrég azt kérdezte, hogy „Azért nem esünk le, mert egy nagy mágnes van a földben? És miért van benne egy nagy mágnes?” Vagy amikor látom, hogy valamitől megijed, néha kicsit füllentek, mert tudom, hogy még nem tudná megérteni a valóságot. Például, amikor rettegve megkérdezi, hogy a cápa széttépi-e az embert, olyasmit mondok, hogy „Á, nem, csak nagyon megharapja.”



– *Istenről beszélsz neki?*

– Én ezt is úgy csinálom, ahogy velem csinálták. Jön velünk a templomba, meglepő, de csöndben van. Imádkozunk este, evés előtt, nézegetjük a kis képes Bibliáját. Persze főleg Dániel meg az oroszlánok érdeklik...

– *Könnyű volt megőrizni a hited felnőtként?*

– Belenőttem, ezért nem tettem fel olyan racionális kérdéseket, mint a felnőtt megtérők, hogy például hiszünk-e a Szentlélekben. Mindig evidens volt és működött, sokat segített az életemben. Gyerekkoromban pap akartam lenni, hogy segíthessek másoknak is, de később rájöttem, hogy lelkileg sem lennék rá alkalmas, mert nem tudnék vitázni a hitről, nem tudnék intellektuális szinten senkit meggyőzni arról, hogy van Isten. Aztán azt gondoltam, hogy inkább azt kell megmutatnom, hogy nekem az nagyon jó, hogy van hitem.

– *Fontos, hogy ezekről a párod is ugyanúgy gondolkodjon?*

– Nem feltétlenül, de Kornél Somával együtt keresztelkedett meg, már régóta meg akarta tenni. Szép és áldott pillanat volt. Benne például sokkal több kétely van, szeretek vele beszélgetni. Más hitű emberekkel is nagyon szeretek beszélgetni, de látom, hogy mennyire nehéz úgy ez a valósi tolerancia. Ez most egy nagy feladat. Aki zárkózott és intoleráns, annak nyilván elsősorban magával van gondja, de mégiscsak meg kell vallanunk, hogy mi ebben hiszünk, a másik meg épp mást hisz ugyanarról. De valahol minden vallás a békéről és a szeretetről szól... Persze ha valakinek nincs mit ennie vagy a gyerekének nincs mit ennie, akkor keveset gondolkodik morális kérdéseken. A Szász-film kapcsán épp ezek a kérdések is foglalkoztatnak. Mert aztán meg, ha az ember átlép bizonyos erkölcsi határokat, hol van megállás? ♦